

כלכלה

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה : שעה

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים.

- פרק ראשון : (38 x 1) - 38 נקודות
- פרק שני : (30 x 1) - 30 נקודות
- פרק שלישי : (16 x 2) - 32 נקודות
- סה"כ - 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.

ד. הוראה מיוחדת : ענה בתמצות ובבהירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד

ב ה צ ל ח ה !

פרק ראשון (38 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-4

1. ממשלת ישראל הגדילה את השקעותיה בחינוך מדעי ואקדמי לכל תלמידי ישראל, לרבות בפריפריה הגאוגרפית והחברתית.
 - א. הגדר את המושגים השקעה והשקעה נקייה ? (8 נקודות)
 - ב. מהי השפעת הגדלת השקעות הממשלה בחינוך מדעי ואקדמי על הרכב התוצר בטווח הקצר, ועל אפשרויות היצור וגודל התוצר של המשק בטווח הארוך.
הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה. הנח שהמשק בתעסוקה מלאה. (15 נקודות)
 - ג. מהי השפעת הגדלת השקעות הממשלה בחינוך מדעי ואקדמי על רמת התוצר ועל רמת המחירים. הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני בטווח הקצר.
הנח שהמשק במצב של שיווי משקל בתעסוקה מלאה. (15 נקודות)
2. הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי ה OECD הודיע, כי מעתה מדד גייני יעודכן שלוש פעמים בשנה ולא רק פעם בשנה, בשל החשיבות הגוברת של אי השוויון בהכנסות והצורך במדיניות ממשלתית לצמצום העוני ואי השוויון בקרב מדינות הארגון (מעובד מתוך: כלכליסט, אדריאן פילוט).
 - א. מהו מדד גייני וכיצד הוא מחושב ? (8 נקודות)
 - ב. איזה מדיניות כלכלית וחברתית באה לידי ביטוי בפתיח ? הציגו שני מאפיינים למדיניות זו. (12 נקודות)
 - ג. מנתונים שפורסמו על ידי ה OECD - מדד גייני בישראל בשנת 2015 עמד על 0.346 ובמקסימום מדד גייני היה 0.459.
באיזו מדינה מידת השוויון בחלוקת ההכנסות גדולה יותר ? נמק מנתוני הפתיח.
הצג והסבר באמצעות מודל עקומת לורנץ לישראל ולמקסימום (18 נקודות)
3. ישראלים רבים החלו לרכוש ביגוד והנעלה באמצעות מסחר מקוון מחו"ל.
 - א. בהתאם למתואר בפתיח, מה השינוי שיחול בהכנסות היצרנים ובמחיר המוצרים המשווקים בקניונים בישראל ? הצג והסבר באמצעות ביקוש והיצע למוצרי ביגוד והנעלה בקניונים בישראל. (13 נקודות)
 - ב. השימוש הגובר של הישראלים במסחר מקוון, השפיע על שער החליפין ועל כמות מט"ח הנסחר במשק. הצג והסבר באמצעות ביקוש והיצע למט"ח.
כיצד מכונה שינוי זה ומה השפעתו על הערך החיצוני של השקל. (15 נקודות)
 - ג. מהי גלובליזציה ? הצג והסבר שני מאפייני גלובליזציה הבאים לידי ביטוי בפתיח. (10 נקודות)

4. בשוק מט"ח אנו עדים לתהליך מתמשך של ירידה במחיר יח' מט"ח במונחי מטבע מקומי.

- א. מהו שער חליפין, כיצד מכונה התופעה המתוארת בפתיח ?
הסבר מה השפעתו על היצואן ועל היבואן. (10 נקודות)
- ב. הממשלה צורכת תרופות וחיסונים לקורונה **מחוי"ל**. מה תהיה השפעת השינוי בשער החליפין על היקף הצריכה הממשלתית ועל השינוי שיחול בגודל התוצר ורמת המחירים.
הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני במשק סגור.
הנח שהמשק הישראלי נמצא בשיווי משקל בתעסוקה מלאה. (15 נקודות)
- ג. יצואנים בתחילת דרכם משתייכים לעשירונים הנמוכים במשק.
מהי השפעת התהליך המתמשך של ירידה במחיר יח' מט"ח במונחי ש, על אי השוויון בחלוקת ההכנסות הכלכליות במשק ועל מדד ג'יני.
הצג והסבר באמצעות עקומת לורנץ להכנסות כלכליות. (13 נקודות)

פרק שני (30 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5 – 6.

5. מחקרו של פרופ' בן דוד, מצביע על עלייה בהיקף אקדמאים העוזבים את הארץ ביחס לאלה החוזרים אליה (פער שגדל ב 70%) מבין העוזבים את הארץ - 9% בוגרי אוניברסיטאות בתחומי הנדסה ומדעים מדויקים ואחוזים גבוהים במיוחד של מרצים ישראלים המלמדים באוניברסיטאות בכירות בארה"ב.
- במחקרו בודק פרופ' בן דוד את האליטה המובילה של המשק, מערכת הבריאות וההשכלה הגבוהה. האליטה הזו יוצרת את היתרון האיכותי של ישראל, ומונה רק 130 אלף איש מתוך 9 מיליון אזרחים. "בגלל גודלה השברירי של קבוצה זו, לעזיבת מסה קריטית מתוכה – גם אם מדובר בכמה עשרות אלפים – יכולות להיות השלכות קטסטרופליות למדינה כולה".

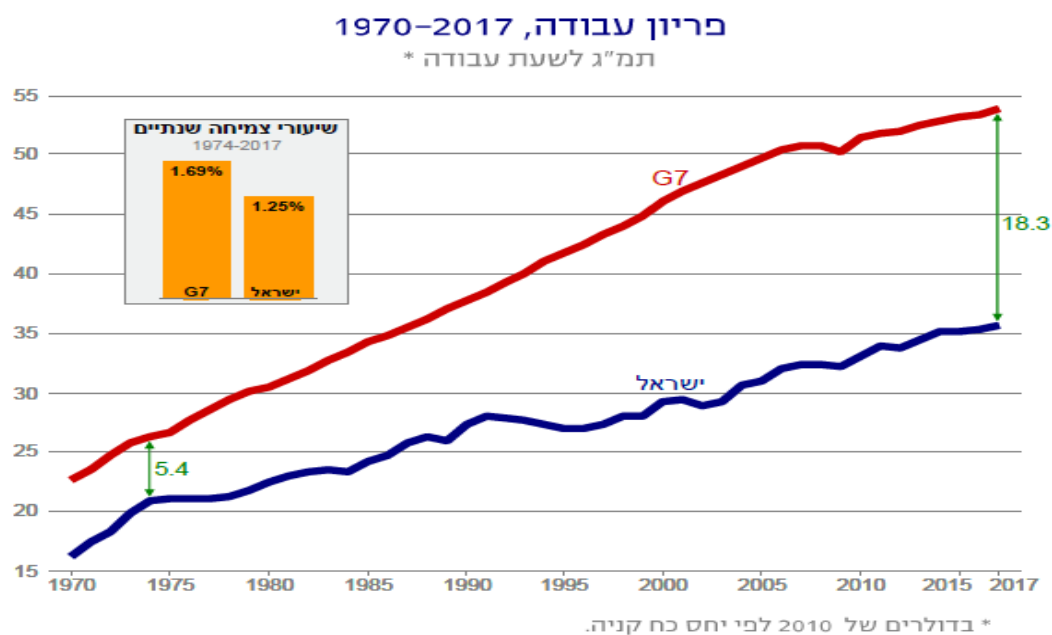
פרופ' בן דוד מסכם: ממדי העזיבה את הארץ והחרפת המגמה, צריכים להדליק נורות אדומות אצל קובעי סדרי העדיפויות הלאומיים.

לסיכום המחקר, תוכנית המדיניות המומלצת היא באמצעות העלאת קצב הצמיחה והפרייון, בין היתר באמצעות הרחבת ההשכלה המוענקת למגזרים החרדי והערבי.

(מעובד מתוך: מכון שורש למחקר כלכלי וחברתי, מאי 2019)

- א. מהי התופעה עליה מצביע פרופ' בן דוד, הסבר באמצעות מושג מתאים. (5 נקודות)
- ב. מהם השלכות תופעה זו על שיעור הצמיחה במשק הישראלי ועל שיעור הפרייון בטווח הארוך (5 נקודות)
- ג. מהו הון אנושי, התייחסו לשני מרכיבי ההון ולהשפעתם על שיעור הפרייון במשק. (5 נקודות)
- מה השינוי בכמות ובאיכות ההון האנושי העומד לרשות המשק, כפי שבאים לידי ביטוי בקטע, הסבר. (5 נקודות).
- ד. מה תהיה השפעת התופעה שהסברת בסעיף 5.1 על אפשרויות היצור של המשק ועל גודל התוצר בטווח הארוך ? הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה.
הנח שהמשק הישראלי נמצא במצב תעסוקה מלאה. (10 נקודות)

6. בגרף שלפניך מוצג השינוי בפריון העבודה בישראל בשנים : 1970-2017

מקור: דן בן-דוד, מוסד שורש ואוניברסיטת תל-אביב
נתונים: OECD, הלמ"ס ובנק ישראל

- א. הגדר את המושגים : פריון עבודה ותוצר מקומי גולמי. (7 נקודות)
- ב. מה השינוי בפער בין פריון העבודה בישראל לבין הפער במדינות G 7 בשנת 1974, בהשוואה לשנת 2016. (5 נקודות)
- ג. הצג גורם אפשרי אחד לפערים אלה. (5 נקודות)
- ד. מהי צמיחה כלכלית ? (5 נקודות)
- ה. כיצד פערים אלה, בפריון העבודה, השפיעו על שיעורי הצמיחה השנתיים בין ישראל לבין מדינות G 7, בין השנים : 1997 – 2017 והסבירו באמצעות הנתונים המספריים בגרף שלפניכם. (8 נקודות).

פרק שלישי (32 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 7 - 12 (לכל שאלה 16 נקודות)

7. במהלך מגיפת הקורונה הכלכלית והחברתית העניקה הממשלה פיצויים לכל העצמאים שנפגעו, מענקים לכל המשפחות, והלוואות בערבות מדינה.
- א. על פי הפתיח, מהי התפיסה הכלכלית חברתית בה נקטה הממשלה, נמק (6 נקודות)
- ב. הצג והדגם שני מאפיינים לתפיסה זו על המשק הישראלי בתקופת קורונה כלכלית ובריאותית (10 נקודות).
8. הממשלה מאפשרת גידול ביבוא פירות וירקות מירדן במטרה להוזיל את מחירים לצרכנים. מנגד טוענים החקלאים בישראל על פגיעה קשה בפרנסתם וחשש מפיטורי עובדים.
- א. הציג שני ערכים העומדים בבסיס הדילמה הערכית של החלטת הממשלה. (5 נקודות)
- ב. מהי עמדתך – האם אתה תומך בהחלטה או מתנגד לה ?
הבא נימוק אחד לביסוס עמדתך (5 נקודות).
- ג. החלטת הממשלה תואמת עקרונות המאפיינים את הגלובליזציה,
צינו שניים מעקרונות אלה (6 נקודות)
9. מגיפת הקורונה הבריאותית והכלכלית חייבה מדיניות ממשלתית מתאימה.
- א. הסבר מהי מדיניות פיסקלית (4 נקודות)
- ב. הדגם מדיניות פיסקלית מרחיבה בה נקטה הממשלה להתמודדות עם מגיפת הקורונה. הצג והסבר מדיניות זו באמצעות עקומת התמורה, התייחס לשינוי בהרכב התוצר ובהיקף התעסוקה בטווח הקצר.
הנח שהמשק הישראלי נמצא במצב של אבטלה (12 נקודות).
10. במשק אלפא קיימים הרבה מאוד יצרנים וצרכנים קטנים שאינם משפיעים על המחירים בשוק, והממשלה אינה מתערבת בשוק הכלכלי.
- א. על פי הפתיח בשאלה, איזה סוג של תחרות מתקיים במשק אלפא ?
הצג מאפיין נוסף לסוג התחרות שבחרתם. (5 נקודות)
- ב. הסבירו מהו קרטל ? האם במשק אלפא מתקיים קרטל ?
מה השפעתו של הקרטל על המחיר רמת התחרות במשק, הסבירו (11 נקודות).

11. ישראלים רבים החלו לרכוב על אופנים לעבודה וללימודים בתקופת הקורונה.

- א. גמישות הביקוש לאופנים = 2
באיזו גמישות מדובר, מהם שני המאפיינים לגמישות זו? (6 נקודות)
- ב. לאור הפתיח, הצג והסבר באמצעות עקומת ביקוש והיצע לשירותי רכב פרטיים את השפעת עליית הביקוש לאופניים על המחיר והוצאות הצרכנים לשימוש ברכב הפרטי (10 נקודות).

12. הממשלה הגדילה יבוא החיסונים מחו"ל.

- א. מהו שער חליפין, הסבירו והדגימו במספרים (6 נקודות)
- ב. הצג והסבר באמצעות עקומת ביקוש והיצע למט"ח את השינוי שיתרחש בשער החליפין של השקל בישראל בעקבות הגידול ביבוא החיסונים מחו"ל.
כיצד שינוי זה מכונה ומה השפעתו על הערך החיצוני של השקל (10 נקודות).

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך